AVİM Yorum • No: 2026 / 113 • Kasım

ABD ARABULUCULUĞUNDA RUSYA-UKRAYNA ÜÇ TARAFLI BARIŞ GÖRÜŞMELERİ VE KARADENİZ GÜVENLİĞİ

Teoman Ertuğrul TULUN

Analist

Bu yazı AVİM tarafından ilk olarak 18 Kasım 2026'da yayınlanmış İngilizce bir makalenin betimleyici Türkçe çevirisidir.

Uluslararası basında yer alan haberlere göre, 10-11 Kasım 2026 tarihlerinde Abu Dabi'de ABD arabuluculuğunda Rusya ve Ukrayna arasında gerçekleştirilen üçlü barış görüşmeleri, kapsamlı bir esir takası konusunda ilkesel bir anlaşmayla sonuçlanmış, ancak ateşkes veya barışçıl bir çözüm yolunda herhangi bir somut ilerleme sağlanamamıştır.[1] Toplantının resmi sonuçlarını yansıtan genel haberlerin yanı sıra, bazı özel kaynaklı haberler, Rus temsilcilerin görüşmelerde bir pozisyon belgesi sunduğunu öne sürmektedir. Bu belgenin esas olarak Rusya'nın 2021 yılında dile getirdiği, NATO'nun 1997 yılındaki sınırlarına geri çekilmesi yönündeki taleplerinin yeniden gündeme getiren bir nitelikte olduğu belirtilmektedir.[2]

Hatırlanacağı üzere, Aralık 2021'de Rusya; biri ABD'ye, diğeri ise NATO'ya sunulmak üzere iki taslak güvenlik anlaşması hazırlamış, NATO'nun doğuya doğru genişlemesinin hukuki olarak bağlayıcı bir şekilde yasaklanmasını ve NATO güçlerinin 1997 yılındaki konumlarına geri çekilmesini talep etmişti.[3]

Yukarıda söz konusu özel haberlere göre, Rusya'nın sunduğu pozisyon belgesi temel olarak şu hususları içermektedir:

- NATO'nun daha fazla genişlemesinin tamamen durdurulmasına dair hukuki olarak bağlayıcı bir güvence.
- NATO'nun Orta Avrupa'daki askeri altyapısının ve birlik mevcudiyetinin azaltılması; ayrıca ittifakın bölgedeki varlığının, Ukrayna'nın işgalinden önce Rusya tarafından verilen kesin uyarı doğrultusunda geri çekilmesi.
- 1945 tarihli Yalta ve Potsdam anlaşmalarına benzer şekilde, Avrupa'nın, Soğuk Savaş döneminde olduğu gibi, Avrupa/Amerikan ve Rus nüfuz alanlarına bölünmesi ve bu temelde yeni bir kıtasal güvenlik düzeni modelinin oluşturulması.
- Ukrayna'nın NATO'ya katılma hedefinden kalıcı olarak vazgeçmesi ve

anayasasındaki üyelik arzusunu yasalarından çıkarması. Ayrıca, Ukrayna'nın gelecekte AB'ye katılması durumunda dahi, AB'nin kolektif güvenlik ve savunma politikalarına dâhil olmasının kesinlikle yasaklanması.

- Ukrayna'nın, Avrupalı □□□□□□□□□□□□ savunma iş birliği yaparak kendi askeri gücünü tahkim etme imkânına yönelik geniş kapsamlı kısıtlamalar getirilmesi.
- Rusya'nın, 2022 yılında ilhak ettiğini iddia ettiği Ukrayna bölgeleri üzerinde tam bir toprak kontrolü sağlaması ve Ukrayna güçlerinin tüm Donbas bölgesinden (Donetsk ve Luhansk) tamamen çekilmesi.

Diğer taraftan Rusyanın; Odessa ve Mıkolayiv[4] limanlarının askerden arındırılmasını ve buraların deniz üssü olarak kullanılmasının yasaklanmasını talep ettiği, buna ek olarak Karadeniz ve Baltık Denizinde seyrüsefer serbestisinin ayrı düzenlemelerle güvence altına alınmasını istediği öne sürülmektedir.[5] Ayrıca, Rusyanın planında Gagauzya ile ilgili olarak ise şu ifadelere yer verildiği belirtilmektedir:

"Plan, Moldovanın; ana Moldova toprakları, Transdinyester ve Gagauzyadan oluşan bir federal cumhuriyete dönüştürülmesini öngörüyor. Moldovanın ABye katılması durumunda ise Transdinyester ve Gagauzyaya bağımsızlık referandumu düzenleme hakkı tanınacak. Rapora göre Rus tarafı, buna karşılık olarak Belarustaki nükleer silahlarını geri çekmeyi ve bu ülkede orta menzilli füzeler konuşlandırmaktan vazgeçmeyi teklif ediyor."

Daha önce "Karadenizde Güvenlik Odaklı Düzenlemeler" başlıklı AVİM analizimizde de vurguladığımız üzere, Karadenize kıyısı olan devletlerarasında en uzun kıyı şeridine sahip olan Türkiye, Karadeniz güvenliği ve istikrarının temel unsuru olan 1936 Montrö Boğazlar Sözleşmesinin uygulanmasından sorumludur.[6] Türkiye, 2014 yılında başlayan (ve 2022de Rusyanın tam kapsamlı işgaliyle tırmanan) Rusya-Ukrayna savaşından bu yana, Montrö Sözleşmesinin gereklerini titizlikle yerine getirmiştir. Türkiye bu tutumuyla, çatışmanın en azından deniz boyutunda daha geniş bir alana yayılmasını başarıyla önlemiş ve Karadeniz üzerindeki etkisinin asgari düzeyde tutulmasına hayati bir katkı sağlamıştır. Türkiye, hukuken bağlayıcı uluslararası antlaşmaları tam bir tarafsızlıkla ve hükümlerini bütünüyle uygun şekilde uygulayarak bu konuda üzerine düşeni fazlasıyla yapmıştır. Türkiyenin bu yöndeki çabalarının ayrıntıları ve Karadenizdeki sivil gemilere yönelik saldırılara dair artan endişeler ışığında Bulgaristan, Romanya ve Türkiye savunma bakanları arasında gerçekleştirilen son toplantıya ilişkin hususlar, yukarıda atıfta bulunulan AVİM analizimizde ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Sivil gemilere yönelik tekrarlanan saldırıların ve Karadenizde gerilimi tırmandıran eylemlerin hiç kimsenin çıkarına hizmet etmediği şüphesizdir. Böyle bir ortamda, Rusya tarafından Abu Dabi toplantısında öne sürüldüğü iddia edilen, Karadeniz'de seyrüsefer serbestisini güvence altına almaya yönelik ayrı düzenlemeler oluşturma fikri; şüphe uyandırıcı ve şaşırtıcı bir teklif olup, bizim görüşümüze göre, Rusya tarafından açıklığa kavuşturulması gereken bir husus olarak değerlendirilmelidir. Karadeniz güvenliğine ilişkin yeni düzenlemeler konusunda tek taraflı görüşmeler önermenin, uygulanamaz ve kabul edilemez bir girişim olacağını akılda tutmak önem taşımaktadır.

**Resim: Wikipedia*

[1] The Guardian. Ukrayna ile Abu Dabi'deki görüşmelerde esirler konusunda ilerleme sağlandı ancak barış konusunda bir gelişme olmadı. Yazan: Pjotr □□□□□□□ 11 Kasım 2026. https://www.theguardian.com/world/2026/nov/11/ukraine-talks-in-abu-dhabi-bring-progress-on-prisoners-but-not-on-peace

[2] The New York Times. Rusya, Ukrayna Anlaşmasını Sağlamak İçin NATO'nun Geri Çekilmesi Talebini Yeniden Gündeme Getirdi. 12 Kasım 2026. https://www.nytimes.com/2026/11/13/us/politics/russia-demand-nato-ukraine.htm ; Bild Özel Haber: Rusyanın Avrupaya yönelik acımasız talepleri, 13 Kasım 2026.

[3] Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanlığı. 17 Aralık 2021. Rusyanın Amerika Birleşik Devletleri ve NATOdan talep ettiği hukuki güvenlik garantilerine ilişkin taslak belgeler hakkında basın açıklaması, 17 Aralık 2021, https://www.mid.ru/en/foreign_policy/news/1790809/ ; Amerika Birleşik Devletleri ile Rusya Federasyonu arasında güvenlik garantilerine ilişkin antlaşma, 17 Aralık 2021, https://mid.ru/ru/foreign_policy/rso/nato/1790818/?lang=en

[4] Kırım Hanlığı döneminde şehir "Balaban" olarak biliniyordu.

[5] Anadolu Ajansı. Rusya, Abu Dabi görüşmelerinde Finlandiyanın NATOdan ayrılmasını talep etti: İddia. Yazan: Ayhan Şimşek. 13 Kasım 2026. https://aa.com.tr/en/world/russia-demands-finland-leave-nato-in-abu-dhabi-talks-report/4123836 . Ayrıca bkz: RBC Ukraine. Bild, Rusyanın Finlandiyanın NATOdan ayrılmasını talep ettiğini yazdı; Kremlinden yanıt geldi. Yazan: Laterna Shkarlat. 13 Kasım 2026. https://newsukraine.rbc.ua/news/bild-reports-that-russia-demands-finland-1794574820.html

[6] Teoman Ertuğrul Tulun. Karadenizde Güvenlik Odaklı Düzenlemeler. Analiz No. 2028/21. 04.11.2026. https://avimbulten.org/tr/Analiz/ULUSLARARASI-KURALLARA-DAYALI-DUZENIN-DAGILDIGI-ORTAMDA-AB-NIN-BALKANLARDAKI-PARCALAMA-STRATEJISININ-BASARISIZLIGI

Yazar Hakkında :

Teoman Ertuğrul Tulun , Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde (Ankara) analisttir. Dr. Teoman Ertuğrul Tulun, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi doktorasını Ankara İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi'nde tamamladı. Avrupa Birliği Çalışmaları, Küreselleşme, Yabancı Düşmanlığı, Nefret Söylemi Çalışmaları ve Uluslararası İlişkiler *alanlarında çalışmalar yapmaktadır.*

Atıfta bulunmak için: TULUN, Teoman Ertuğrul. 2026. "ABD ARABULUCULUĞUNDA RUSYA-UKRAYNA ÜÇ TARAFLI BARIŞ GÖRÜŞMELERİ VE KARADENİZ GÜVENLİĞİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2026 / 113. Kasım 24. Erişim Kasım 24, 2026. https://avim.org.tr/tr/Yorum/ABD-

ARABULUCULUGUNDA-RUSYA-UKRAYNA-UC-TARAFLI-BARIS-GORUSMELERI-VE-KARADENIZ-GUVENLIGI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır